

MINU ESIMENE KUNSTIKOGU

NR 4 (4)
NOVEMBER 2011

Jaani
JAAN TOOMIK

JÄRGMISED ISIKNÄITUSED: APRILL 2012, PETERBURG, NOVY MUSEUM, WWW.NOVYMUSEUM.RU | SEPTEMBER-OKTOOBER 2012, MOSKVA, MOODSA KUNSTI MUUSEUM

ISSN 2228-1126

9 772228 112001

KOMMENTAAR TOOMIKU TÖÖDELE

Heie Treier

FOTO: JAAK VISNAP

JAAN TOOMIK OMA ATELJEES VABADUSE
VÄLJAKUL 18. NOVEMBRIL 2011.

KUNST KUULUB RAHVALE VERSUS KAASAEGSEST KUNSTIST ME ARU EI SAA

Jaak Visnap

Ma ei tea täpselt, kas see lause pärineb Leninilt, igatahes oli juhtlause „Kunst kuulub rahvale!” töötavale rahvale julgustuseks kunsti mõistmisel. Ja seda rohkem kui seitskümme aastat. „Kunst kuulub rahvale” oli ideoloogiline lause, mis andis justkui garantii kunstile, ja nõukogude inimene, kellest moodustus kunagine kunsti-publik, mõistis toonast kunsti ja teadis, et kunst on tehtud temale.

Viimasel kahekümnel aastal ei ole Ida-Euroopa vabas kultuuri- ja majandusruumis välja mõeldud kandvat juhtlauset kunsti mõistmise populariseerimiseks. Olen kunstnikuna aeg-ajalt loobunud mõneks ajaks kunstitegemisest ja pühendunud sellele, et tutvustada tänaseid kunstnikke. Ajalehe „Minu Esimene Kunstikogu” toimetajana olen kogunud, et laiapõhjaline kunstiteadlikkus on enamasti nõrk, milles ei saa süüdistada kunstnikke, vaid pigem laiapõhjalise visuaalse kirjaoskuse nõrkust. Selle asemel, et rahvas hõikaks rõõmsalt: „Kunst kuulub rahvale!”, röögib ta – ilma, et oleks külastanud ühtegi kunstinäitust –, et „Kaasaegsest kunstist me ARU EI SAA!” Kas meile on sisendatud seda lauset kaasaegse kunsti kohta nagu varasematele põlvkondadele mõistet „kunst kuulub rahvale!”?

Oma kogemustest rääkides aga võin öelda, et pärast tunniajalist loengut või *workshop*i ei väida enam keegi sellel osalenutest, et ta ei saa aru. Minu soovitus on: lõpetame loosungite hõikamised ja süüvime hetkeks ümbritsevasse ja juba me saamegi aru. Kõik on äkki selge. Küsimusele „Mis on kunsti mõte?” vastan ma, et kunsti on vaja selleks, et inimene tuleks välja oma rutiinist ja kinnistunud tõekspidamistest ning avardaks arusaamu elust, armastusest ja kunstist. ■

Avastasin Apollo raamatupoest Monet'de, Dalí'de jms rahvalemmikute keskelt mahuka väljaande pealkirjaga „Contemporary Art in Eastern Europe” (black dog publishing, London, UK, 2010), kus on esindatud olulised nimed kaasaegse n-ö Ida-Euroopa geograafilise areaali kunstiväljal. Leheküljel 166–167 on ära toodud Jaan Toomiku kolm reprot. Raamat teeb kokkuvõtteid Berliini müüri järgse Ida-Euroopa kunsti põhitõtetega kohta. Baltimaade kunstnikest on sinna valitud üksnes Toomik.

Jaan Toomiku töodel on omadus inimesi seesmiselt liigutada ja neile hinge minna, ometi kuulub ta selliste kunstnike hulka, kelle looming ei taha end verbaalsele analüüsile kätte anda. Loomulikult saab sama öelda igasuguse kunsti kohta, rohkem või vähem, sest mis mõttega visualiseerida oma ideid/tundeid/seisukohti/kommentaare jms, kui kõike saaks sõna ja keele abil ideaalselt väljendada. Ometi peab visuaalsel kujutamisel olema veel mingi funktsioon, x-faktor, mida sõna ja keel ei kata. Siin territooriumil töötavadki kujutavkunstnikud.

Toomik ütleb: „Ma olen mõjutatud kultuurist ka, aga ma ei toitu niivõrd palju kultuuri kontekstidest või informatsioonist kui sellisest. Pigem mingist oma sisemisest kogemusest.”* Kunstniku sisemise kogemuse kohta saab midagi arvata vaid kunstnik ise. Mitte kunstiteadlane ega keegi teine. See ei allu võimalikele debattidele, et kas tegemist oli ikka „õige” või „vale” sisemise kogemusega. Mõnes mõttes on kõik sisemised kogemused „õiged”, iseasi, mille jaoks ja kuidas nad inimest tema elus edasi aitavad või pidurdavad.

Toomiku puhul on väärtuslik see, et kunstnikku huvitab analüüsimine, refleksiivsus – st asju ei peaks võtma ette antuna ega endastmõistetavana. Ning teda huvitab oma sisemiste kogemuste universaalne aspekt – milline ühisosa võiks olla tema ja paljude inimeste sisemistel kogemustel. Nii osutuvad tema maalid ja videod uurimistöö tulemuseks visuaalsel kujul. Ja kõnetavad väga erinevat publikut Eestis ja teistes riikides.

Kaasaegset kunstnikku eristabki traditsioonilisest kunstnikust töötamine refleksiivsel ehk uurimuslikul tasandil. Teda ei huvita lihtsalt millegi märkamise või osutamise, „mis?” või „kes?” küsimus. Teda huvitavad „miks?”, „kuidas?” jms küsimused.

Toomik peab end pigem müstikuks kui kellekski muuks, sõltumata religioonist. Ainult et kaasaegse kunsti „müstik” on selline, kes käib ringi, videokaamera kotis, ja satub teatud meeleseisundis täpselt õigel ajal õigesse kohta, nii et tal on kaamera täpselt stardivalmis, kaardi mälu ruumi piisavalt ja patareidki värsked. Mind jätkuvalt hämmastab see täpsuseaste, millega Toomik töötab. [Ühel *non grata* üritusel osales Toomik täpsusviskamise võistlusel, kus viskaja pidi seisma sihtmärgist üsna kaugel; Toomik oli seltskonnast ainus, kes suutis märgile pihta saada.] Mitmed tema lühivideod esitavad naturaalsel kujul toimunud, ilma lavastamata kummaliste faktide ja kokkusattumuste fikseeringuid. Tema videod ei ole hiljem kokku monteeritud kavalad manipulatsioonid, sest Toomik väärtustab ausust.

Jaan Toomik alustas kunstnikuna samal ajal, mil tuli Eesti Vabariik. Tema rahvusvaheliselt kõige tuntumad tööd on mõistagi videod, ent tegelikult on kunstnik teostanud end ka maalijana. Kõige selle juures püsib ta alandlikuna parimas mõttes ja nimetab iseenda persooni, selle tunnetust või kunsti kujutamist „mina-illusiooniks”. Ilmselt oleks huvitav kuulata kunstniku kogemustest settinud loengut teemal „reaalsus” – milles seisneb kunstniku reaalsus; kumb on illusoorsem, kas materiaalne või vaimne reaalsus; kumb neist on allutatud kumbale; kuidas erineb video reaalsus tegelikus elus toimunud reaalsusest; ja kuidas suhestub kõige sellega maalikunst?

3. novembril 2011 avati Vaal galeriis Toomiku 50. juubelinäitus „Turist” (avatud kuni 26. novembrini), kus on väljas tema kõige uuemad maalid ja video „Jooks”. Ta põrutab videos jalaga vastu maad – iseenesest tugev võimužest, millele maa vastab kummalise kuminaga. Seda videot võib vaadata läbi mitme filtri. Ilmselt oleks realismifilter kõige igavam. Religioosne/sümbolistlik filter tooks esile valguse ja pimeduse metafoorika. Psühhoanalüütiline filter keskenduks soolisele metafoorile ja kunstniku kadumisele angaari avausse. Geopoliitiline/ajalooline filter tõstaks esiplaanile angaari enda kui mahajäetud militaarrajatis, mis kumiseb kummaliselt.

Erinevad vaatajad näevadki tema videotes erinevaid asju. ■

* Tsitaat intervjuust, vt Jaan Toomik. „Kataloog”. Kumu Kunstimuuseum, Tallinn, 2007, lk 34.

METSAS
AKRÜÜL, LÕUEND, 180x140 cm, 2004, ERAKOGU

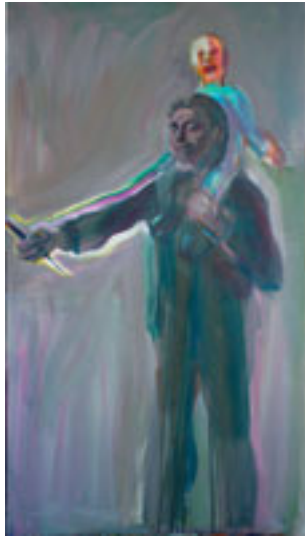
VALMISOLEK
AKRÜÜL, LÕUEND, 140x110 cm, 2007, ERAKOGU

OTSE PARADIISI
AKRÜÜL, LÕUEND, 250x200 cm, 2011

AKT
AKRÜÜL, LÕUEND,
140x90 cm, 2010, ERAKOOGU

MAALIJA
AKRÜÜL, LÕUEND,
150x80 cm, 2010, ERAKOOGU

Kunst ongi selline meedium, mida ei saa sõnadega väljendada. Mind on kunstis alati paelunud ambivalentne, mida pole võimalik nigelate taustsüsteemidega ära seletada. Ma ei tegele mingite sotsiaalsete probleemidega, nagu sa oled tähele pannud.

Mina räägin asju ilma ilustamata. Kunstis ka.

Tsitaadid Minu Esimesele Kunstikogule pärinevad vestlusest Jaan Toomikuga 16. novembril 2011 kohvikus Vabadus.

63. KILOMEETER
AKRÜÜL, LÕUEND, 300x200 cm, 2011

Raha on muutseta ilma armastuse, kunstiga

JAAN TOOMIK

JAAN TOOMIK OMA MAALI „KOHTUMINE SÕBRAGA MARFAS“ TAUSTAL.

Jaan Toomik sündis 2. oktoobril 1961 Tartus arstide perekonnas. „Kuna mul isa varakult suri, kasvasin ma ema vaimse suunamise või mõjutuse järgi ja kuskil puberteedia lõpuks olin väga tundlik ja ainult kõrgest filosoofiast huvituv noormees.“*

Toomiku esimene kunstiopepetaja Haapsalus keskkooli päevil oli Gunnar Meier, SOUP'69 liige. Ta suunas noort lugema 1920.–30. aastatel ilmunud (kunsti)raamatuid ja 1960. aastatel tõlgitud Visarite käsikirju, mis olid nõukogude ajal ametlikult mittesoovitav kirjandus. Aastail 1981–1983 teenis Toomik aega Volgogradi lähedal nõukogude armees. Valvata tuli pommiladu, millest liikus sõjamooni Afganistani rindele. „Julm ühiskond, mis sõelub välja nõrgad.“ Sõjaväes kehtestas Toomik end kunstnikuna, joonistades eri rahvustest kaassõdurite portreesid, pääsedes niimoodi dedovštšinast. „Kui sa oled ikka mägilase või tšetšeeniga tundide viisi vastamisi, ta on sinule passiivselt avatud, ta viibib sinu mõju alal ja sa õpid inimest tundma mingis teises plaanis... Ja ma sain mingi sensitiivse võtme enda jaoks, nägemaks inimest või inimese koodi, või mingi tunnetuse.“

Pärast sõjaväge 1985. aastal asus Toomik õppima Eesti Riiklikku Kunstiinstituuti maalikunsti erialal. Ta lõpetas kunstikõrgkooli 1991. aastal. Toomiku läbimurre rahvusvahelisse kunstielu toimus 1994. aastal, kui ta valiti São Paulo biennaalile videoinstallatsiooniga „Tee São Paulosse“. Seal lõi kunstnik mõttelise silla oma sünnilinnaga Tartu ning Brasiilia suurlinna vahel. Praegu töötab Jaan Toomik Eesti Kunstiakadeemias maalikunsti professorina. Ta on kolme poja – Ihan, Taso ja Asko – isa. 2011. aasta lõpu seisuga on Toomik hõivatud pikema mängufilmi ettevalmistusega, mida kunstnik kommenteerib nii: „Sa kirjutad romaani, mitte enam luuletust“. ■

* Tsitaadid pärinevad intervjuust kunstnikuga, vt: Jaan Toomik. „Kataloog“. Kumu Kunstimuseum, Tallinn, 2007, lk 33–40.

CV

1985–1991 õppis Eesti Kunstiakadeemias maali erialal
1992. aastast Eesti Kunstnike Liidu liige

ISIKNÄITUSED

2011 „Tulist“, Vaal galerii
2010 Turu Kunstimuseum, Turu, Soome
2008 Riga Art Space, Riia, Läti
2008 „Maastikud ja vaikelud“ ArtDepoo galerii, Tallinn
2007 Hobusepea galerii, Tallinn
2007 KUMU Kunstimuseum, Tallinn
2005 Tartu Kunstimuseum
2005 4+4 maali, Vaal galerii
2005 Videod, Kaasaegse Kunsti Muuseum, Bukarest, Rumeenia
2005 Hiljutised tööd, Tallinna Kunstihoone Galerii
2005 Videod, Circulo de Bellas Artes, Madrid, Hispaania
2004 Videoteosed, Kaasaegse Kunsti Keskus, Vilnius, Leedu
2004 Artoteek, Haag, Holland
2004 Haapsalu Linnagalerii
2004 IBID Projects, London, Suurbritannia
2003 Vaal galerii
2003 Galerii Hippolyte, Helsingi, Soome
2003 Tartu Kunstnike Maja
2001 Contemporary Film and Video Programme, Moderna Museet, Stockholm, Rootsi
2001 Peeter Mudist, maalid. Jaan Toomik, videoinstallatsioonid. Elzenveldi Kultuurikeskus, Antwerpen, Belgia
2001 Tallinna Kunstihoone
1999 Vaal galerii, Tallinn
1998 I-20 Galerii, New York, USA
1998 Linnagalerii, Tallinn
1997 Eesti Kunstimuseum, Tallinn
1997 ArtPace, San Antonio, Texas, USA

PREEMIAID, STIPENDIUMID

2008 Eesti Kultuurkapitali aastapremia laureaat
2006 NIFCA kunstnike residentuur, Bergen, Norra
2005 Konrad Mägi preemia
2003 Balti Assamblee Kunstipremia
2000 NIFCA resideerumisstipendium. Hafnarborg, Island
1999 Eesti Vabariigi Kultuuripremia
1999 Chicago Linna Rahvusvaheline Kunstnike Stipendium. USA
1997 Sorose Kaasaegse Kunsti Eesti Keskuse 5. aastapäevase „Interstanding 2“, preemia
1997 Sinebrychoff Eesti AS
1997 ArtPace, San Antonio, USA
1995 UNESCO Prize for the Promotion of the Arts, Pariis, Prantsusmaa
1994 Kristjan Raua nimeline kunsti aastapremia

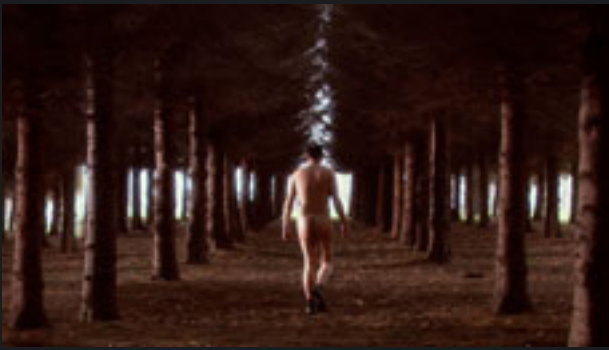

LINA
AKRÜÜL, LÕUEND, 300x200 cm, 2010, EESTI VÄLISMINISTEERIUMI KOGU

KAADRID TUNTUMATEST FILMIDEST JA VIDEOTEST

Oberhauseni Rahvusvaheline Lühifilmide Festival, mis on maailma üks vanemaid ja tuntumaid, esitleb 25. novembril Pompidou keskuses teiste seas Jaan Toomiku lühifilmi „Armulaud”, mis kuulub Oberhauseni festivali arhiivi. Arhiiv on omataoliste hulgas maailma vanim ja suurim.

Esitlus toimub Ida-Euroopa lühifilmide programmi raames (18.–26. novembril 2011), millega tähistatakse Ida-Euroopa filmikunsti 50 aasta juubelit ning näidatakse ühtlasi festivali arhiivis leiduvaid töid. Pariisi Goethe Keskuses ja Pompidou Keskuses linastuvad Walerian Borowczyk, Alexander Sokourov, Zbigniew Rybczyński, Jaan Toomiku, Victor Alimpievi, Karpo Godina, Zelimir Zilniki jt lühifilmid. Vaata lähemalt www.kurzfilmtage.de.

ARMULAUD
LÜHIFILM, 35 mm, 2007

JUGA
VIDEO, 2005

JOOKS
VIDEO, 2011

HARE CHRISTMAS
VIDEO, 2007

ISA JA POEG
VIDEO, 1998

FOTO: ERAKOGU

kontseptuaalne kunst laiatarbekaup, mida kõik ühtviisi mõistavad ja tarbivad.

MIDA ÜTLED TÄNASTELE NOORTELE/EDUKATELE SOOVITUSEKS KUNSTI TEEMAL?

Kunstiga tegelemine, olgu selleks siis muuseumide ja näituste külastamine või sihiteadlik kunsti kogumine, annab võimaluse väljuda argipäeva materiaalsest maailmast ning avastada midagi uut – nii enese sees kui ka ümber.

MILLISTE KRITEERIUMIDE JÄRGI HINDAD KUNSTI?

Hindan nii objektiivsete (kunstniku olulisus kunstimaastikul, teostuse tehniline tase) kui ka subjektiivsete (isiklik emotsioon, tekkivad seosed) kriteeriumide kohaselt.

KAS KUNST ON ELITAARKAUP?

Kõik algab kunsti ja elitaarkauba definitsioonist. Maslow' inimvajaduste hierarhias ei kuulu kunst kindlasti inimese kõige primaarsemate vajaduste hulka.

KAS SUHTLED KA KUNSTITEADLASTE JA -AJALOOLASTEGA?

Suhtlen, kui on kunstiteemaline küsimus, millele ise vastust ei leia või kui soovin teose autentsusele kinnitust saada.

KAS SUL ON OMAD SOOVITAJAD KUNSTIS VALIKUTE TEGEMISEL?

Kui endal puudub teose suhtes ühene seisukoht, küsin mõnelt ala tunduvalt inimeselt n-ö teise arvamuse. Lõpliku valiku teen siiski ise.

KUIDAS VIIA EESTI KUNST MAAILMA?

Galeriid ja kunstnikud osalevad välismessidel ja mõnikord jõuavad kaasavõetud teosed ka välismaiste kunstihuviliste kogudesse. Eesti kunstniku töö välismaise kolleksionääri kogus ei pruugi aga tagada veel selle kunstniku n-ö maailmapääsemist. Arvan, et üheks võtmeks Eesti kunstnike maailma viimisel võiks olla maailmanimega muuseumide ja galeriide kuraatorid, kellele on vaja silma jääda. Kui kunstnik leiab kodumaal oma valdkonna kõrgemal tasandil tunnustust, on sellega väike teeots maailma juba avatud. Kunstimuuseumil on arvestatav koostöö erinevate lääne muuseumidega ja Eestit külastavad ka sealsed kuraatorid. Arvan, et näiteks Jaan Toomik ja tema looming ongi just sellisel viisil maailma viidud. ■

Küsib Jaak Visnap ja vastab kunstikoguja Sven Pertens.

KUIDAS TEKKIS HUVI KUNSTI VASTU?

Ise ma korralikult joonistada ega maalida ei oska, aga olen alati lugu pidanud inimestest, kellele selleks annet. Eks me kõik oleme koolipõlves ja hiljemgi kunstimuuseumidesse sattunud, aga konkreetsem huvi kunsti vastu sai alguse üheksakümnendate esimesel poolel. Tõenäoliselt sattusin huvitavale kunstinäitusele, osalesin kolleegile juubelikingituseks galeriist pildi valimisel... ja nii see läks. Asjaolude kokkulangemisel piisab vähesest, elu on täis ootamatusi.

KAS MÄLETAD ESIMEST TEOST, MILLE SA OSTSID, JA EMOTSIOONE, MIDA TUNDSID?

Tegemist oli impulssostuga ühelt näituselt. Pilt meeldis, kuid mõjus seinal üksikuna ja mingi aja pärast sai omandatud järgmine. Hetke, mil teoste soetamine muutus sihipäraseks kogumiseks, on tagantjärele raske määratleda, see toimus küllaltki märka-

matult. Võib-olla siis, kui teose omandamisel ei olnud enam eelnevalt paigas, millisele seinale see sobib.

KAS KUNST ON TEEMA, MIDA ARUTATAKSE ÄRIRINGKONDADES, KOHTUMISTEL, ÜHISÜRITUSTEL?

Reeglina pigem mitte, arutatakse muid teemasid. Kunstist räägitakse kunstiga seotud üritustel või siis, kui kokku satub kaks kunstihuvilist.

KUIDAS TAJUD TÄNAST EESTI KUNSTIELU? KAS TÄNANE KUNST ON NII ELITAARNE, ET EI KÕNETA TAVAINIMEST?

Minu arvates on tänane kunst sedavõrd laia haardega ja mitmekesine, et igaüks võib leida sellest osa, mis teda kõnetab. Tänapäeva kunstist leiab piisavalt nii kontseptuaalsust kui ka puhtakujulist esteetikat, piirid puuduvad. Aga kindlasti ei ole näiteks

KALAMEHED
AKRÜÜL, LÕUEND, 180x150 cm, 2008, ERAKOGU

LANGEVARJUR
AKRÜÜL, LÕUEND, 185x140 cm, 2004, ERAKOGU

Jaan Toomik kommenteerib Litograafiakeskuses valminud autoportreed:

„Elu esimene lito. Tegin ühe autoportree. Mina joonistasin kivi peale spontaanselt, Visnap leidis, et esimese lito kohta on väga hea. Kõik arvavad, et kui ma kasutan kunstis iseennast, siis see on enesekeskne. Aga mina võtan ennast nagu arhetüüpi. Olen nagu näitleja, kes võib erinevaid rolle läbi mängida.”

FOTOD: KUTTI NIINEPUU (DF)

MINU ESIMENE KUNSTIKOGU on ajaleht, mis ilmub kord kuus ja kajastab Eesti kunstnike loomingut.

MINU ESIMENE KUNSTIKOGU

Ajaleht Minu Esimene Kunstikogu Nr 4 (4)
November 2011 / Jaan Toomik
Ilmub 1 kord kuus

VÄLJAANDJA:
Eesti Litograafiakeskus
Registrikood: 80159524
Pärnu mnt 154, 11317 Tallinn, Eesti
info@litokeskus.ee | www.litokeskus.ee

VASTUTAV VÄLJAANDJA:
Jaak Visnap, tel: +372 5560 4631

TOIMETUS:
Heie Treier, Kadri Alesmaa, Jaak Visnap

KEELETOIMETAJA:
Tuuli Kaalep

DISAINITIIM:
DF
www.df.ee

REKLAAMI MÜÜK:
tel +372 5560 4631
info@litokeskus.ee

ESIKAANE FOTO:
Jaak Visnap

TEOSTE REPRODUKTSIOONID:
Jaan Toomik

TRÜKK:
Printall

TÄNAME AJALEHE VÄLJAANDMIST TOETANUD KUNSTISÕPRU:
Robert Kimmel
Armin Kõomägi
Sven Pertens
Laur Kivistik

VÄLJAANDMIST TOETAB:
Eesti Kultuurkapital

KUNST TULEB KOGUJANI

Toeta igakuiselt eesti kunsti tutvustamist ajalehes „Minu Esimene Kunstikogu” ja pane sellega alus oma kunstikogule.

Sinu rahaline panus – 500 € – tagab Sulle ühe kunstiteose ning toetab üha uute lehenumbrite väljaandmist. Igakuise toetuse puhul täieneb Sinu kunstikollektsioon sel kuul ajalehes tutvustatava kunstniku väärtusliku originaalteosega.

TÄPSEMALT:
Jaak Visnap,
tel: +372 5560 4631
info@litokeskus.ee

MINU ESIMENE KUNSTIKOGU KOLM ESIMEST NUMBRIT

KUNSTIKOGUMIK „ARMASTUS 21. SAJANDIL” EESTI KAASAEGSE GRAAFIKAGA MÜÜGIL EESTI LITOGRAAFIAKESKUSES

Trükitud Eesti Litograafiakeskuses 2008. aastal, sisaldab 11 graafika originaaltõmmist, formaat 70×100 cm, hind €5000. ▶

Reprod samast kunstikogumikust, formaat 25×35 cm, orienteeruv hind €25. ▶ Müügil ka Rahva Raamatu ja Apollo raamatukauplustes ja Tartu Kunstimuseumis. Sellest kataloogist leiad üksteist reprot üheteistkümnelt legendaarselt eesti kunstnikult. Iga repro pöördelt leiab kunstniku saateteksti ning CV.

Autorid: **Kadri Alesmaa, Peeter Allik, Toomas Altnurme, Merike Estna, Kadri Kangilaski, Laurentsius, Marko Mäetamm, Mall Nukke, Reiu Tüür, Jaak Visnap, Jasper Zoova**

Lisainfo: litokeskus@gmail.com

